

— hij „had geen zin in zoo groote heeren” —, maar hij wilde toch wel een rijksadel, waaruit hij een hoogerhuis zou kunnen benoemen.¹⁾ Ook werden de heerlijke rechten weer hersteld. Het laatste besluit schijnt tot op zekere hoogte te zijn toe te schrijven aan den invloed van minister Van Stralen; ook mocht de Vorst wel wat doen voor de oude vrienden van zijn huis. Ten slotte kan ook de houding van Frederik den Groote te dezen voor Willem van beteekenis zijn geweest, die immers van oordeel was, dat iedere stand zijn historische roeping had, en den adel zeer ontzag.

↗ Evenals deze zou hij in weerwil van zulke maatregelen nog wel een verlicht despoot kunnen heeten. Noemde hij zich ook, op diens voetspoor, den eersten dienaar van zijn volk? Het is mij niet bekend, en het komt me ook onwaarschijnlijk voor. Vorsten waren na de Revolutie niet zoo gul meer met de uitdrukkelijke erkenning der volks-sovereiniteit. Willem heeft eens uitgeroepen, dat hij niet wou zijn de gelastigde van de gelastigden zijns volks,²⁾ en hij heeft met zorg vermeden zich nog eens, door een volks-vertegenwoordiging, de souvereiniteit te laten opdragen, ofschoon men van verschillende zijden daartoe bij hem aandrong³⁾; de opdracht „par acclamation”, zooals hij die zelf gewenscht had,⁴⁾ moest genoeg zijn. Wel noemde hij zich vorst bij de gratie Gods en erkende mitsdien Diens souvereiniteit. Maar beriep zich ook een verlicht despoot als Karel III niet tegenover den paus op zijn aan God ontleende recht?

Ging bij een Frederik den Groote de uitdrukkelijke erkenning van de volkssouvereiniteit in de theorie gepaard met de besliste uitsluiting van allen volksinvloed in de praktijk, nu was het anders; het eerste was gevaarlijk

¹⁾ Tellegen-Colenbrander p. 97.

²⁾ De Bosch Kemper, op. cit. p. 697.

³⁾ Brugmans, Inhuldiging des konings te Amsterdam, Amstelodamum XIV p. 32—36.

⁴⁾ Brieven van Van Hogendorp, V p. 265.